

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Titi Livii Patavini, Historiarvm Ab Vrbe Condita Libros,
Qvi quidem exstant, omnes, Observationes**

Godelevaeus, Wilhelm

Francofvrti, 1609

In Librvm XXIX. Qvi Ab Aliis Decadis III. Liber IX. Dicitvr, Annotationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69254](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69254)

ctore Cicerone in Pisonem. Maiestatem autem Victorinus, Ciceronis interpres, amplitudinem & magnificentiam esse ait, in qua vis totius civitatis consistit.

Rutrum, Falces] Rutris ruimus & iacimus, à ruendo nomen habent, Nonius à radendo putat vide Tornebum lib. 8. aduers. cap. 6. Cælius vero Rhodiginus lib. 7. cap. 30. Rutra (inquit) aluceoli, molæ bellicæ sunt classium instrumenta Livi.

Mole.

Alueoli.

IN LIBRVM XXIX. QVI AB ALIIS DECADIS III. LIBER

IX. DICITVR, ANNOTATIONES.

Vicarius qui. **V**icarium tibi expediam] Id est, qui pro te feruiat. Sic Vipianus ff. de peculio, vicarios seruos eos intelligit, qui ordinaris ferulunt. Si seruus (inquit) ordinarius seruos habeat, id quod vicarii mihi debent, an deducam? Laetantius Grammaticus explicans illud Papinii: Succiduusque apportat matibus agnas. Succiduus inquit, pro vicarias, vt annotat Cælius lib. 25. cap. 23. Vicarii etiam interdum sunt, qui in vicem aliorum exitio pestique deuouentur, vt in eorum caput expetant ea mala, quæ aliis erant euentura, vt in carmine deuotionis. De quo Torneb. lib. 18. aduers. cap. 4.

Hexeria. *Ecce hexeri aducllus*] Hexerim intelligit sex ordinum nauem, esseque eius crebra mentio apud hunc eundem, vt infra libro 37. Vide Bayfium de re nauali.

Vir optimi. *Virum optimum*] Plato lib. de leg. 2. cum virum bonum appellandum existimat, qui omnia, quæ cunq; bona dicuntur, possideat atque dispenat. Quem copiosius describit Cicero lib. 3. offic. Platina in Dialogo de vera hominis nobilitate. Ceterum de hac historia Plutarchus in vita Scipionis Africani: Solinus c. 7. Plin. lib. 7. c. 34. Val. Max. lib. 8. cap. 16. Florus lib. 29. Epitom. Blondus lib. 1. Romæ triumph. Sabell. lib. 5. Ennead. 5. Raspod. Alex. ab Alex. lib. 2. c. 20. Ouid. lib. 5. Fast. Silius Italicus lib. 7.

Scipio Nasica Corculum dicitur. *Nondum quæstorium*] Fuit vera Eloquentia primus, inris scientia consultissimus, ingenio sapientissimus. Eam Corculum ob morum excellentiam dicitur, Cicero testatur in Bruto, & in Tusculanis quæstionibus bis, item Alex. ab Alex. li. 1. c. 9.

Megalasia. *Megalasia appellata*] Hi ludi magnæ matris nouis Aprilibus agebantur, Ouid. Varro ait, quod ipsa accersita ex libris Sibyllinis ab Attalo rege Pergami prope murum Megalasion, in templum eius dec. vnde Romam aduecta: De his præter alios Cælius lib. 8. c. 7.

Argi. *Argo*] Florentissimam Achaicæ ciuitatem, non longe ab Athenis sitam, quam olim Hippium cognominarunt, quod nobilibus equis abundaret. Vide de hac vrbe Strabonem lib. 1. Plinium lib. 3. c. 11. Melam lib. cap. 4. & Stephanum de vrribus, qui decem huius nominis ciuitates describit, quas ex eo recitat Volaretranus lib. 8. c. 8. Geograph.

Pyrrhi obitu. *Occubuit*] Ictu tegula prostratus ab ancila Argiui cuiusdam matris, vt à periculo liberaret filium, quo cum congredebatur Pyrrhus. De huius morte vide Orosium, Eutropium, Plutarchum, Iustinum lib. 25. in fin. Strabonem libro 8.

Causam dicere ex vineulis. *Ex vineulis causam dicere*] Id est, interim dum quæstio criminis peragitur, in carcere esse. Causam enim dicere interdum est reum esse, & criminis alicuius publici postulatam. Budæus in post. annot.

Piaclulari factum. *Piaclulare sacrum*] Id est, quo tantum scelus Plegminii expietur, hanc & piaclularis Romæ porta appellata fuit, propter piaclula quæ ibi fiebant, vel vt Cloacius

Cloacius ait, quod ibi piaculum solueretur piandi vel propitiandi causa. Lege Pictum, à quo & illud proditum est. Piatrix dicebatur sacerdos, quæ expiare erat solita, quam alii vocabant simulatricem, alii sagam, alii expiatricem. Ceterum, ut & illud obiter adiiciamus, Piacularia auspicia Romani appellaverunt, quæ sacrificantibus tristia portenderent, ut si hostia ab ara profugisset, aut percussa mugitum dedisset, aut in aliam partem corporis, quam oportet, decideret. Torneb. lib. 6. aduers. cap. 21.

Piacularia porta.
Piatrix.
Piacularia auspicia.

Talio crepidisque Pallium siquidem Græcorum fuit, unde minime Romano Imperatori conveniens, sic & Cicero pro Rabirio: Consularis homo foccos habuit, & pallium. Ad huius autem loci intellectum faciunt ea, quæ extant apud Gell. lib. 13. c. 20. ubi Castritius Rhetor de vestitu mutato grauissime suos discipulos increpat.

Pallium

Libelli vitium Non libellos supplices intelligit, de quibus Martialis in illo hendecasyllabo. Idem supplicibus vacat libellis, vel epistulam: aliudue quid, quod sub significatione huius vocis polyfima continetur. sed minorum libellorum, qui venderentur in speculationem: qui Græcis *παραμυθια* & *βιβλια* dicuntur. A quibus Statius in Syluis Libellionem vocauit minorum libellorum venditorem, qui & libratolus dici potest. Tales autem non in taberna, aut pila, sed in capsa totam librorum libellorum suppellectilem circumgestasse, annotat Torneb. lib. aduers. 2. c. 32. Apud Siculos vero huiusmodi genus hominum contemptum fuisse, indicio est Hermidorus nescio quis, qui ab impiis irrisus est, quod Platonis libros solitus esset eis venditare, quasi pro mercibus verba impostaret.

In prætoria naue Prætoria nam Græci *πρωτορῆμα* Galli vulgo Capitaneam. Diodorus aliquando *πρωτορῆμα* vocat, annotante Bayfio in libro de re nauali.

Prætoria naui.

Qualitates manime ambitiose habuit Id est, ita ut gratiam ex his aucuparetur. Ambitio enim pro aucupatione gratiæ & vitiosa emerenda famæ cupiditate ponitur, ut docet Budæus in prioribus annotat. ad pandectas.

Ambitio
in qua-
ponitur.

Sarta tecta acriter Sarta tecta exigendi cura ad censores spectabat, interdum etiam ad adiles, raro ad prætores, nec nisi cum senatus decreuerat, ut apparet ex prætura urbana Ciceronis. Sarta vero tecta eo modo locari, exigique solebant, ut redemptores suo lapide, sua calce, ac sua materia ardes fartas tectas præberent, certo pretio in singulos annos addito, quod fieri solebat Romæ minime licitantibus. Budæus in annotat. prioribus in Pandectis.

Sarta tecta exigere.

Vectigal nonnum ex salaria annonæ Salinarium vectigal ex plebis regibus sublatum fuerat, quod primus instituerat Ancus Marcius Romanorum regum quartus, cuius rei meminit Plinius libro 31. c. 7. Cum itaque L. Iulius in censura sua hæc vectigalia restituisset, & quali ex Salaria annonæ nonnum vectigal statuisset, Salinator cognominatus est. Vide præter Linium Alex. ab Alex. lib. 1. Volat. lib. 16. vrb. comment.

Salinarium vectigal.

Equum vendere iussit Equites ubi magistratus cepissent, equites esse aut vocari desisse. Cicero in Cluentina ostendit, hos vero retinuisse equum propter robur ætatis docet Val. cum de eisdem scribit. Cum equitum Centuria vendere recognosceret, & ipsi propter robur ætatis etiamnum eorum numero essent, alter alterum equum vendere iussit. Si ergo eos in senatum iure magistratus, non lectione censoria venisse existimat, lib. 2. de arq. iure Quirit. cap. 1.

Equites equum vendere iussit.

Ararius reliquit Hoc est, tributum nomine omnes tribus adeoq; omnem populum Romanum atq; pendere, & pecuniam multâ exponere coegit præter Martiam, quæ crimine peculatus eum absoluerat. In quo vindicta & vitionis exemplum notandum. Ararius namque facere, auctore Pædiano erat, nullum aliud ius ciuitatis in centuria atq; adeo in tribu relinquere, quam

Ararius
facere.

vt pro capite suo tributi nomine ara penderet, ita, vt qui ararius factus esset is non solum suffragio urbano, sed etiam stipendiis militaribus spoliatus esset. De qua re copiose Sigon. lib. 2. de antiq. iure ciuium Ro. c. 16. Petrus Cincius lib. 4. c. 3. de honesta disciplina. Bud. in annotat. priorib. ad Pandect. Inter ararios relatis apud Græcos similes erant, qui *επισημοσφοροι* & *επισημοσφοροι* ideo dicebantur ex more Atheniensium, quia in arce eorum nomina relata essent vt enim Latine in ararios relati dicuntur sic illi in arce relati erant, qui & *επισημοσφοροι* dicuntur, & *επισημοσφοροι*. Qui ignominia interim notati erant, quo ad iudicatum facerent, hoc est, omnia ex sententia perfoluerent.

IN LIBRVM XXX. QVI DECA-
CADIS TERTIÆ LIBER X. DICITVR,
ANNOTATIONES.

Facundissimus habebatur] Laus P. Sempronii Tuditani, cuius tamen nulla à Cicerone in Bruto facta est mentio. Id quod Franciscus Floridus Sabinus miratur h. i. succit lect. c. 14. vbi vide.

Magnus (ita vocant) campi] Sic & Polybius vocat *μεγαλα πηδια*. Putat autem Victorius Lium Polybiumque intellexisse Latinum poetam Ennium, vnde dissertens, de Hypallage exemplum sumpsit Cicero in 3 lib. de oratore. Testes sunt magni campi. Vide Victorium lib. 10. variar lect. c. 2.

Romanus post principes hastatorum] Victor. loco præalleg. legendum censet. Roman. princeps post hastatorum prima signa, &c. Primi enim in acie collocabatur hastati, post eos principes, triarii vero acies claudebatur.

Toga picta] Toga picta triumphantium erat, vt docet Baysius ex Lio. Nec differtur prætores & consules prætextam & togam pictam accipere solius, de templo Iouis, vide cum Iulius de re vestitaria.

Palmata tunica] Palmatam tunicam pro tunica lati clau accipiendam docet Baysius ca. 12. de re vestitaria. Tunica siquidem lati clau, siue Iatus clausus, antea dicebatur tunica palmata à latitudine clauorum, quæ nunc à genere picturæ appellatur. Verba sunt Sex. Pompeii in vocabulo picta, paucis additis. Cum vero ait, quæ nunc à genere picturæ appellatur, accipe ab ipsis clausis purpureis, qui tunicis inseruntur, appellari tunicam lati clau. Vide Iulius Baysium loco præallegato.

Adorat. *Mores adorantium*] Id est, supplicantium, vt vulgo interpretantur, sed apud Gentiles permiserunt se vere adorari, primum Persæ ac Medi & Babylonii, deinde cum diabolicum honorem appetiuit Alexander, postremo & Romani tyranni. Hinc Dion de victo Decebal. Mox ad Traianum deductus illum humi procumbens, suppliciter adorauit. Hodie Germani vocant *den Jusfall*. Vt annotat Glareanus ad Eutropium.

Militaris *Qualem præberi consulemus est*] Magistratus vasis argenteis instrui solitos, & *supplex* annulis aureis publice præbitis, auctor est Val. Max. Cic. in Verrinis. Adicit in Catone seniore Plutarch. tabernacula, lectos, indumenta, seruos, amicorum multitudinem apparatus numerosiores, Cali. lib. 27. c. 14.

Fabius *Detrahitur*] Flens Italiani reliquisse dicitur, Orosius li. 4. c. 19. *Maximi nomen* *Vel si nouum ab eo inciperet*] Parens etenim eius Q. Fabius Rutilianus primus ex ea familia Maximi nomen obtinuit, eo quod omnem forensium actionem, postea exercetam coegisset, rem populo adeo gratam, hoc faciens. vt ei Maximi nomen indiderint. Quem honorem præterea nulli nisi Valerio, qui patres à Plebe dissidentes reconciliauit, tribuerunt, De qua re Plutarch. in Fabio Maximo, Pompeio. Volaterran. lib. 16. c. 1. vrb. comment. Plutarchus *Maximi*